

Joost Lommen, CLM Onderzoek en Advies

“Niet op alle biologische bedrijven komt een hogere biodiversiteit voor”

Ik vind dat de stelling klopt: biologisch is goed voor de biodiversiteit. Maar je moet er wel genuanceerd naar kijken. Het gaat er vooral om waar je het mee vergelijkt. Ik heb een aantal overzichtsstudies bekeken waarin ze naar hogere planten, vogels en insecten hebben gekeken op biologische en gangbare bedrijven. De soortendiversiteit en soortendichtheid is gemiddeld 30 en 50% hoger op biologische bedrijven. Dit komt onder andere omdat biologische bedrijven geen kunstmest en geen synthetische gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en vaker gemengd zijn, dus bijvoorbeeld veeteelt gecombineerd met akkerbouw.

Biologische boeren passen vaker mechanische onkruidbestrijding toe. Bijvoorbeeld een schoffelmachine. Van grondbroedende vogels die tussen het gewas broeden is bekend dat hun broedsucces afneemt door deze bewerking. Een bespuiting met herbicide is ook niet bevorderlijk voor de vogels, maar ze overleven het wel. Het hangt dus af van het type agrarisch bedrijf, de soort waarover we het hebben en de bedrijfsvoering of de biodiversiteit hoger wordt. Het begint natuurlijk bij de intrinsieke motivatie van een ondernemer of hij graag wil werken aan de biodiversiteit. Als CLM proberen wij biologische en gangbare boeren te helpen om de biodiversiteit op het bedrijf te versterken. Via onze Gaia Biodiversiteitsmeetlat kunnen de boeren inzicht krijgen. Van veel maatregelen, zoals akkerranden, hagen en kruidenrijk grasland, is bekend dat ze bijdragen aan biodiversiteit en aan de landbouw zelf. Maar in Nederland is bijvoorbeeld nog niet bekend in welke mate bijvoorbeeld vleermuizen plaaginsecten van gewassen onderdrukken en of zij te sturen zijn door op strategische plekken vleermuiskasten op te hangen. Als dat echt werkt, dan kun je als boer en consument bijdragen aan de biodiversiteit.

“Biologisch boeren is niet per definitie goed voor de biodiversiteit”

We doen het graag goed en kopen het liefst een pak biologische melk. Dat is immers goed voor natuur en milieu. Op het pak melk staat niet voor niets een bloemrijk grasland. Toch twijfelen sommigen daar aan en dat brengt ons tot de stelling dat biologisch boeren niet per se beter is voor de biodiversiteit.

— Geert van Duinhoven (samenstelling)

**David Kleijn, hoogleraar
plantenecologie en natuurbeheer**

“De toegevoegde waarde voor de biodiversiteit van een intensief biologisch bedrijf is nihil”

Het antwoord op deze stelling is ‘ja’ en ‘nee’. Uit internationaal onderzoek blijkt dat biologische bedrijven over het algemeen meer biodiversiteit herbergen dan gangbare bedrijven. Dit geldt echter niet voor een intensief biologisch bedrijf. Ook een biologisch bedrijf probeert alle zonne-energie op te vangen voor een productief gewas. Dan is het dus niet efficiënt om in een gewas allerlei andere planten te hebben staan. Een ondernemer van een biologisch bedrijf voert dus ook allerlei activiteiten uit om de productie zo effectief mogelijk te doen. In Nederland zijn de biologische bedrijven bijna altijd net zo intensief als de gangbare bedrijven. De toegevoegde waarde voor de biodiversiteit van een intensief biologisch bedrijf is daarmee nihil.

Natuurlijk zijn er ook biologische bedrijven die iets minder intensief werken en waar de ondernemer oog heeft voor de biodiversiteit. Maar die vind je ook bij de gangbare ondernemers. Het is dus niet zo zeer het label ‘biologisch’ dat het verschil maakt, maar de manier waarop een ondernemer zijn bedrijf inricht en probeert om al dan niet de biodiversiteit te verhogen. Daarnaast zou je kunnen zeggen dat het niet gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen in de intensieve landbouw positieve invloed hebben kan op de biodiversiteit. Dat klinkt aannemelijk. Op enkele studies na, die negatieve effecten van gewasbeschermingsmiddelen op specifieke wilde soorten laten zien, is daar echter nog nauwelijks wetenschappelijk bewijs voor. Het is evident dat het beter is voor het milieu, maar niet zeker of het ook positieve effecten heeft op de biodiversiteit. De bloemetjes op de pakken biologische melk zijn dan eigenlijk ook niet helemaal terecht. Ik snap het natuurlijk wel, maar ik denk dat onterecht veel mensen denken dat die melk dus per se meer bloemen oplevert.

**Theo Bakker, adviseur
natuurinclusieve landbouw,
Staatsbosbeheer**

“Met biologische boeren is het gemakkelijker te overleggen over natuurinclusieve landbouw”

Biologische landbouw gebruikt geen bestrijdingsmiddelen en geen kunstmest, maar kan zo intensief zijn dat de biodiversiteit op deze bedrijven per definitie niet veel groter hoeft te zijn dan op een gangbaar bedrijf. Biologische melkveehouders hebben doorgaans een iets gevarieerdere grasmat met klavers en een iets lagere veebezetting dan een gangbare boer, waardoor de biodiversiteit hoger zal zijn. Biologische akkerbouwers doen intensievere mechanische onkruidbestrijding, wat de biodiversiteit niet ten goede komt. Overigens geldt dat niet voor de ondergrondse biodiversiteit: door het achterwege laten van kunstmest en juist het voeden van de bodem is die op biologische bedrijven juist heel goed in vergelijking met gangbare bedrijven. Dus dat vind ik wel een belangrijke nuancering. Het achterwege laten van bespuitingen met gewasbeschermingsmiddelen is uiteraard wel goed voor bijvoorbeeld de insectenstand, maar dat is niet direct zichtbaar of merkbaar op de bedrijven in de zin van meer biodiversiteit.

Dit is voor sommige biologische boeren wel eens een lastig verhaal. Dan denken ze dat ze goed bezig zijn en dan blijkt het toch nog niet voldoende te zijn omdat de biodiversiteit er nauwelijks iets mee opschiet. Ik probeer dan samen met deze mensen te kijken hoe je met andere maatregelen toch de biodiversiteit kunt verhogen. Bijvoorbeeld door maatregelen als extensief slootbeheer en akkerrandenbeheer toe te passen. En ik merk wel dat het met de biologische boeren veel gemakkelijker is om het over deze extra stappen te hebben voor hun bedrijfsvoering. De mindset van deze mensen is vaak al veel positiever ten opzichte van biodiversiteit. Ze zijn dus sneller genegen om verder te gaan richting natuurinclusieve landbouw.